

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Plaček, M. 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*, Praha.

Prokop, A. 1904: *Die Markgrafschaft Mähren in kunsthistorischer Beziehung*. Band I–IV. Wien.

Resumé

Šternberk (Bez. Olomouc), Burg Šternberk, Parzelle Nr. 92/1. Hochmittelalter. Neuzeit. Burg. Rettungsgrabung.

ŠTĚPÁNOV (OKR. OLOMOUC)

Kostel sv. Vavřince. Novověk. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

V listopadu 2008 byl proveden záchraný výzkum při vnější sanační úpravě kostela sv. Vavřince. Kostel byl vystavěn po roce 1773 na místě staršího gotického kostela. Místo nálezů je na ZM ČR 1:10 000, list 24-22-04, rok vydání 1992, 177 mm od Z s.č. a 121 mm od J s. č.

Ve výkopu o šířce 0,50 m, situovaném podél SZ zdi kostela, bylo u vnější zdi presbytáře dokumentováno v hloubce 1,20 m celkem 10 lidských lebek v druhotné poloze. Výplň výkopu obsahovala novověkou keramiku.

Ladislav Kaiser, Petr Večeřa

Resumé

Štěpánov (Bez. Olomouc), St. Lorentz Kirche. Neuzeit. Friedhof. Rettungsgrabung.

ŠUMPERK (OKR. ŠUMPERK)

Langrova a Lužickosrbská ulice. Novověk. Hřbitov, příkop. Záchraný výzkum.

Na podzim roku 2008 se uskutečnil záchraný archeologický výzkum pod bývalými hradbami historického městského jádra Šumperku v rámci revitalizace náměstí Republiky a dostavby objektu D, náležícího k již stojící části polyfunkčního objektu. Akce navazovala na už ukončený výzkum prováděný na vedlejší parcele téhož polyfunkčního objektu (B, C).

Parcela se nacházela na úpatí svahu kopce zvedajícího se jižním směrem k bývalým městským hradbám. V jižní části plochy, uměle navršené zřejmě již v raném novověku, se nacházely kostrové pohřby H1–H25. Převládala u nich jednotná orientace západ–východ. Jen v ojedinělých případech se vyskytla orientace V–Z nebo S–J. Věkově zastoupení tvořily tři kategorie – adultus (19 jedinců), infans (7 jedinců) a neonatus (1 jedinec). Pohlaví se podařilo určit u 11 jedinců (8 – muži, 3 – ženy). Hroby neobsahovaly žádný datační materiál. Avšak na základě písemné zmínky z roku 1624 je známo, že bylo luteránům vyčleněno nové místo pro pohřbívání vpravo od tzv. Nové brány, údajně v místě obranného příkopu. Sonda umístěná do současného svahu v rámci stavební plochy polyfunkčního objektu A (výzkum Vlastivědného muzea v Šumperku probíhající paralelně s výzkumem Archaia

Obr. 127: Šumperk. Pohled na sondu S02 – příkop. Abb. 127: Šumperk. Blick auf die Sondage S02 – Bewässerungsgraben.

Olomouc, o. p. s.) a odkryv jižní části stavební plochy objektu D tuto situaci potvrdily. Jednalo se o již zaniknutý příkop, vyplněný různými deponiemi z období novověku, ale také o samotný svah šumperského kopce. Terén v jižní části objektu D byl navrhován i po ukončení pohřbívání v daném prostoru. Dokonce zřejmě došlo k úpravě některé části hřbitova, což dokládá písčité jílovitá vrstva s velkým obsahem lidských kostí o mocnosti místy až 0,9 m, nacházející se nad úrovní pohřbů.

Ve střední části plochy byly vytyčeny dvě sondy (S02 7,8 × 1,5 m; S03 7,7 × 1,5 m). Předpokládalo se tu pokračování vodního příkopu odkrytého na západní sousední stavební parcele. Po odstranění recentních navážek byly odkryty pozůstatky kamenných základů domů ze 2. poloviny 19. století, spočívajících na dřevěných trámech a zbořených v 1. polovině 20. století. Dřevěné trámy, rozkládající tíhu kamenných zdí a tím zabraňující nerovnoměrnému sedání a praskání stěn domu, naznačovaly nestabilitu terénu a zároveň možnost přítomnosti zaniklého příkopu v daném prostoru. Po odebrání několika vrcholně novověkých odpadních vrstev se objevila tmavě šedá výplň příkopu, sestávající z několika vrstev tuhého podmáčeného jílu, obsahujícího ve vrchních vrstvách keramiku převážně ze 16. století a 17. století a velké množství organického materiálu (dřeva, rostliny, kuže). Výskyt nálezů výrazně klesal směrem ke dnu. Nejspodnější vrstvy postrádaly jakýkoli datační materiál. Hloubka zavodněné části výkopu dosahovala přibližně 1,3 m (spodní hranice příkopu: 2,8–3,5 m